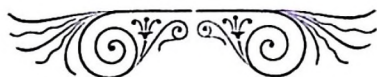

KOMMITTERADES FÖRSLAG

TILL ETT

V A R M B A D H U S

I KARLSTAD

Karlstad 1906.
Tidnings-A.-B. Värmlands Dagblad.

Till

Herrar Stadsfullmäktige i Karlstad.

Undertecknade, som af Herrar Stadsfullmäktige fått i uppdrag att uppgöra och till Herrar Fullmäktige inkomma med förslag till anskaffandet af ett tidsenligt varmbadhus för staden, få härmed till erhållna uppdragets fullgörande afgifva följande betänkande och förslag.

Den första fråga, kommitterade ansett sig böra vid det förelagda ärendets behandling taga under ompröfning, har varit frågan om platsen för det nya badhuset. Dess bättre hafva kommitterade icke behöft spilla mycken tid på lösningen af denna fråga. Herrar Stadsfullmäktige hafva själfva redan uttalat sig för udden mellan älfven och prämkanalen såsom lämplig plats för ett varmbadhus samt hafva utverkat sig Kungl. Maj:ts tillstånd att med ett varmbadhus få bebygga denna udde, som i stadsplanen är upptagen såsom öppen plats, och kommitterade kunna ej finna annat än att denna plats är den lämpligaste, som torde stå till buds. Den är centralt belägen, grunden är, efter hvad verkställda undersökningar gifvit vid handen, god, och staden äger den för varmbadhuset erforderliga marken därstädes, hvadan inga utgifter för jordförvärf behöfva komma i fråga.

Kommitterade hade därefter att uppgöra en allmän plan för det ifrågasatta varmbadhuset och införskaffade med tanke härfpå uppgifter och ritningar från andra med Karlstad någorlunda jämförliga städer i riket, i hvilka nya varmbadhus den senaste tiden uppförts. Efter af kommittén tagen del af dessa uppgifter och ritningar erinrades till en början, att, då för några år sedan frågan om ett nytt varmbadhus väcktes här i staden, därvid jämväl Stadsfullmäktiges medverkan till frågans lösning begärdes, densamma kombinerats med frågan om en tvättinrättning. Men sedan numera genom donation af enskild person det för en tidsenlig badinrättning erforderliga kapitalet i hufvudsak är tillgängligt samt företagens ekonomiska bärkraft sålunda kan anses betryggad, anse emellertid kommitterade frågan om badhusets förening med en tvättinrättning böra förfalla, så mycket mer som genom enskild persons företagsamhet behovet af en tvättinrättning numera blifvit tillgodosedt.

Visserligen hade kommitterade, såsom ofvan angifvits, från åtskilliga andra städer erhållit uppgifter och ritningar angående nyuppförda varmbadhus till

ledning vid uppgörande af en allmän plan för ett dylikt här i staden, hvarförutom flere af kommitterade vid besök i andra städer haft tillfälle taga kännedom om de nyare varmbadhus, som förefunnits, men kommitterade ansågo sig i allt fall icke böra på egen hand uppgöra en sådan plan, utan beslöto tillkalla en fullt sakkunnig arkitekt och föll härvid valet å arkitekten T. Stenberg i Uppsala, efter hvilkens ritningar och förslag för närvarande ett större modernt varmbadhus är under uppförande i Gefle. På anmodan af kommitterade infaun sig arkitekten Stenberg här i staden, och sedan han tagit föreslagna platsen för ifrågasatta nya badhuset i betraktande samt uttalat sig för dess lämplighet, skredo kommitterade till uppgörande i samråd med honom af ett allmänt program, efter hvars utarbetande kommitterade uppdrogo åt Herr Stenberg att i hufvudsaklig öfverensstämmelse därmed uppgöra skisser och en approximativ kostnadsberäkning för det blifvande badhuset.

Sedan kommitterade emottagit dylika skisser, funno kommitterade däraf, att Arkitekten Stenberg med kommitterades program som rättesnöre i hufvudsak tänkt sig, att badhuset skulle komma att förläggas med sin hufvudfasad i Norra Kyrkogatans förlängning, att detsamma skulle uppföras i tvänne våningar jämte en vindsvåning, att i bottenvåningen skulle förläggas andra klassens bad, bestående af karbad samt badstugubad med duscher och simhall, samtliga baden att på skilda tider användas af män och kvinnor, jemte desinfektionsrum och ångpanneinrättning samt för badhuset nödig tvättinrättning, att andra våningen skulle inredas till första klassens bad med särskilda karbad för män och kvinnor samt till badstugubad och varmluftsbad med duscher och simhall, dessa sistnämnda å olika tider upplättna för män och kvinnor. I vindsvåningen skulle kunna erhållas lämpliga lokaler för sjukgymnastik, hvarjämte skulle dit förläggas bostadsrum för förestånderskan och maskinisten äfvensom kök för det i andra våningen tänkta kaféet, dessa sistnämnda lokaler förbundna genom en hissinnrättning. Till de olika klassernas bad skulle blifva olika ingångar, till 1:sta klassens bad från Norra Strandgatan och till 2:dra klassens bad från husets motsatta sida. Biljettkontoret, som skulle skötas af badhusets föreständerska, skulle blifva gemensamt för båda klasserna.

Det sålunda af Arkitekten Stenberg uppgjorda förslaget tilltalade i hög grad kommitterade, men som kommitterade i en och annan detalj önskade förhöra sig med Herr Stenberg, besökte denne på kommitterades anmodan för andra gangen staden, därvid kommitterade under den konferens, som med honom ägde rum, samt vid derefter hållen önskid öfverläggning funno sig böra för sin del i allo godkänna det uppgjorda förslaget.

Kostnaden för det sålunda föreslagna varmbadhuset har af Arkitekten Stenberg approximativt beräknats till 150,000 kronor. Någon annan beräkning kunna kommitterade ej framlägga, då kommitterade ej ansett sig böra i frågans nuvarande läge låta utarbeta detaljerade ritningar och kostnadsförslag, enär ju icke möjligheten är utesluten, att Herrar Stadsfullmäktige önska förändringar, som kunna å kostnaden inverka. Arkitekten Stenberg har dock gjort sina beräkningar med hänsyn till de för varmbadhuset i Gefle verkliga kostnaderna

samt från firma i Stockholm ingånget anbud å hela badattiraljen, hvadan kommitterade icke hafva rågen scm helst anledning antaga, att beräknade 150,000 kronor skola behöfva öfverskridas, dock naturligtvis under förutsättning att Herrar Stadsfullmäktige icke besluta någon kostsamme ändring i förslaget.

Till tackande af denna kostnad, 150,000 kronor, hafva Stadsfullmäktige att tillgå i första rummet:

aflidne Fördelningsläkaren C. A. Haaks för ändamålet donerade fond, den 25 jan. 1906 uppgående till	67,914: 50
under Drätselkammarens vård stående badhusfonden, den ³¹ / ₁₂ 1905 uppgående till	28,721: 14
eller tillsammans	96,635: 64

Dessa fonder kunna med stor sannolikhet före byggnadsarbetets afslutning genom ränteökning beräknas för sagda arbete lemna 100,000 kronor.

Härjämte kunna enligt kommitterades åsikt Stadsfullmäktige hafva att för varmbadhuset från spritförsäljningsbolagets fond för allmännyttiga ändamål påräkna 35,000 kronor. Styrelsen för sagda bolag har nämligen förklarar sig villig att på framställning af Stadsfullmäktige vid nästa ordinarie bolagsstämma föreslå, att af bolagets fond för allmännyttiga ändamål 35,000 kronor må utanordnas för ett nytt tidsenligt varmbadhus för staden.

Det skulle alltså för tackande af utgifterna för badhusets uppförande återstå 15,000 kronor, som skulle på annat sätt gäldas, vare sig genom uttaxering eller upplåning. Med hänsyn till beloppets ringhet synes det kommitterade, att uttaxering vore att föredraga, men vilja kommitterade ej härutinnan göra något bestämdt uttalande, utan torde Drätselkammaren få i uppdrag att af omhänderhafvande medel tillhandahålla beloppet samt att inkomma med förslag till dess återgåldande.

Att ett badhus, uppfördt i enlighet med nu gjorda förutsättningar med afseende å kostnadernas tackande, icke bör innebära någon fara för staden i ekonomiskt hänseende, ity att här skulle gälla att af badhuset endast vinna inkomster till driftkostnadernas gåldande, nödigt underhåll och måhända äfven till amortering och förräntning af 15,000 kronors anläggningskapital, finna kommitterade alldeles påtagligt, och här bilagda af kommitterade med ledning från andra håll uppgjorda beräkning öfver badhusets utgifter och inkomster visar, att badhuset skulle årligen lemna ett öfverskott, äfven om af staden för anläggningskostnaden utgifna 15,000 kronor skulle amorteras och förräntas.

Badhusets drift och skötsel borde enligt kommitterades åsikt af staden själf ombesörjas, och detsamma därför ställas under förvaltning af Drätselkammaren eller, därest Fullmäktige finna sådant lämpligare, af en särskild styrelse. Detta torde vara enda sättet att vinna trygghet för att badhuset blefve väl skött och finge erforderlig omvårdnad. För badhusets uppförande erforderliga åt-

gärder och uppgörandet af förslag till för detsammas drift och skötsel nödiga bestämmelser torde lämpligen uppdragas åt den kommitté, som handhaft ärendet från dess början.

Med anslutning till hvad kommitterade sälunda anført, få kommitterade hemställa, att Herrar Stadsfullmäktige måtte besluta,

att å udden mellan älfven och prämkanalen skall för stadens räkning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Arkitekten Stenbergs förberörda förslag uppföras ett varmbadhus å staden tillhörig mark å udden med hufvudfasad å Norra Kyrkogatan i enlighet med uppgjord situationsplan,

att för detta ändamål anvisa 150,000 kronor i enlighet med hvad kommitterade ofvan föreslagit,

att åt kommitterade uppdraga att ombesörja badhusets uppförande medelst entreprenad och i sammanhang därmed bemyndiga Drätselkammaren att i mån af behof tillhandahålla kommitterade anslagsbeloppet.

att åt kommitterade uppdraga att inkomma med förslag till badafgifter, till stat för badhuset samt till instruktioner för den vid badhuset anställda personalen.

att till Styrelsen för Karlstads Spritförsäljningsbolag ingå med anhållan att Styrelsen ville vid nästa ordinarie bolagsstämma med bolaget föreslå och förorda, att af bolagets fond för allmännyttiga ändamål 35,000 kronor måtte ställas till Stadsfullmäktiges förfogande för uppförande här i staden af ett tidsenligt varmbadhus, samt

att uppdraga åt Drätselkammaren att inkomma med förslag till täckande af de resterande 15,000 kronor af anläggningskostnaden, som Kammaren skulle hafva att af omländerhafvande medel förskjuta.

Med detta utlåtande följa såsom bilagor af Arkitekten Stenberg uppgjorda situationsplan och skisser samt af honom upprättad orienterande beskrifning öfver det föreslagna badhuset äfvensom af kommitterade uppställda beräkningen öfver badhusets antagliga inkomster och utgifter.

Karlstad den 1 juni 1906.

	AXEL DAHLMAN.	
KARL ARRHENIUS.	PER CLARHOLM.	R. HUSS.
	I. F. WALLBERG.	

Beskrifning till nytt varmbadhus i Karlstad.

Badhuset skall förläggas å den staden tillhöriga delen af det s. k. Häktesberget fritt åt alla sidor med hufvudfasaden parallell med Norra Strandgatan och midt för Norra Kyrkogatan. Grunden består af berg, som skall plan- och om behöfligt äfven pallsprängas.

Byggnaden är afsedd att uppföras i 2:ne våningar, har formen af ett **T**, samt skall äfven en vindsvåning inredas. Bottenvåningens golf kommer att ligga c:a 17 meter öfver stadens normalplan eller 50 cm. öfver närliggande gata. Byggnaden skall uppföras af tegel med grund af beton och sockel af grofhuggen granit. Fasaderna skola muras af prima, utvaldt murtegel af den mindre sorten (10"), som fogstrykes, samt dekoreras med putsade band och mindre ytor. Till portaler, fönsterhvalf, taklist och bekröningar användes s. k. profiltegel. Taket är af träkonstruktion och täckes med svartplåt eller skiffer. Alla bjälklag utföras af järnbalkar med betonhvalf. Bassängerna göras af beton (hennebique-konstruktion) och beklädas med kakel. Golfven läggs i vestibuler, värmestugor, bassängrum, badrum och tvagningsrum med plattor af lergods, i alla badlokaler å underlag af asfalt. I alla afklädningsrum, korridorer, kontor m. fl. lägges golf af s. k. golfputs på underlag af cement, samt i gymnastiklokalen, bostadsrummen och å läktare lägges golf af stålslipad cement. Bad- och duschrum erhålla prima utstyrsel, i 1:sta klassens bad med kakelbeklädda väggar och kar af fajans o. s. v. allt väsentligen samma utstyrsel som det nya Sturebadet i Stockholm. I värmestugor och tvagningsrum beklädas äfven väggarna med kakel eller glaceradt tegel, och skall badhuset i sin helhet försees med den bästa och modernaste utstyrsel.

Alla lokaler äro rikt belysta, inga mörka korridorer eller passager förekomma och alla badrum äro belysta med direkt ljus.

Byggnaden skall i sin helhet uppvärmas med ånga från 2:ne ångpannor, och kraftig luftväxling kommer att erhållas genom goda uppvärmnings- och ventilationsanordningar. Det mest fullständiga vatten- och afloppslednings-system skall införas, och skall vattnet tagas från stadens vattenledning, däremot skall afloppet utmytna i älven. Alla varmvattenledningar och varmvattencisterner göras af koppar. Vattenklosetter skola anordnas och för den skull skall en s. k. septic tank förläggas innanför byggnaden å lämplig plats.

Alla kransystem, duschanordningar m. m. skola göras af modernaste och bästa konstruktion.

Hufvudingången är förlagd till Norra Kyrkogatan; från motsatta sidan leder särskild ingång till badstubadet samt 2:dra klass karbad. Dessutom finnas särskilda ingångar till ångpanne- och tvättaafdelningarne.

Bottenvåningen innehåller en rymlig vestibul (där hufvudtrappan börjar), intill hvilken ligga det för alla bad gemensamma biljettkontoret samt ett kontorsrum; en andra stor vestibul för badstubadet och 2:dra klass karbad direkt belägen intill biljettkontoret. Badstubadet består af en större värmestuga, ett tvagningsrum försedt med varmduscher och tvätthoar, ett stort afklädningsrum uppdeladt i 3 st. stora, öppna afklädningshytter, ett bassängrum med en bassäng 6×4,50 meter med rymligt utrymme rundt densamma, och äro här kallduscher anordnade. Dessutom finnas linneförråd, desinfektionsrum, klosett och pissoir. 2:dra klass karbad, som skall användas både af män och kvinnor på olika tider, består af 4 st. karbad med 2 duscher och 8 st. afklädningshytter, två hytter till hvarje kar. Äfven här finnes klosett och linneförråd samt ett rum för betjäningen. Återstoden af bottenvåningen upptages af ångpanne- och maskinrum, kolförråd och en fullständig tvättinrättning för anstaltens eget behof, bestående af tvättstuga med skölbassäng, mangel och torkrum samt ett gemensamt större linneförråd. Dessutom finnas tvenne stycken värnekammare, en kommunikationstrappa för personalen m. m.

Våningen en tr. upp inrymmer 1:sta klassens bad.

Den här ofvan nämnda hufvudtrappan leder till ett större, för alla 1:sta klass baden gemensamt väntrum, från hvilket genom tamburen de tre olika badafdelningarna hafva sina resp. entréer. Intill väntrummet är äfven förlagdt ett kafé.

Till vänster 1 kl. karbad för herrar, som består af 4 st. vanliga kar, 1 st. halfbad, 1 st. ljusbad, 1 st. massagebad samt 6 st. afklädningshytter. Dessutom finnes en doppbassäng, toilett och linneförråd.

Rakt fram är 1 kl. badstu samt simbadet (varmluftsbad) belägna, och bestå dessa af: trenne värmestugor, af hvilka den ena äfven är tvagningsrum, en tvagningsstuga gemensam för badstu och simbad, 6 st. ligghytter för badstun, 9 st. slutna afklädningshytter för simbadet med passager å begge sidor, den ena för klädda och den andra för oklädda, och leda från dessa passager tvenne trappor till en läktare, där 6 st. stora (för flera personer) öppna afklädningshytter finnas. Själfva simhallen har en bassäng af c:a 50 kv.-meter och finnes här trenne kallduscher; varmduscherna äro anordnade i tvagningsrummen. Så finnes här toilett, klosett, pissoir, ett kapprum samt ett mat- och samlingsrum för betjäningen. Till höger är 1 klass karbad för damer förlagdt, och består af 4 st. kar med 5 st. afklädningshytter, en mindre varmstuga samt en doppbassäng, därjämte linneförråd och klosett.

Förutom hufvudtrappan finnes en genom alla våningarna gående mindre spiraltrappa för betjäning och maskinist.

I vindsvåningen är inrymd bostad för maskinist, bestående af 2 rum och kök m. m., samt bostad för förestånderska å 1 rum och kök samt ett till kaféet hörande kaffekök, som medelst en hiss kommunicerar med det förra.

Dessutom föreslås anordnande af lokal för sjukgymnastik, som skulle bestå af 3:ne rum, ett större och 2 mindre, dusch, tolett- och kapprum. Gymnastiklokalen står i direkt förbindelse med samtliga 1 kl. herrbadsafdelningarne.

Byggnadssumman kan approximativt beräknas incl. värmeledning, vatten och afloppsledningar med fullständig badattiralj till 150,000 kronor.

Uppsala i April 1906.

TURE STENBERG.

Inkomst- och utgiftsförslag för Varmbadhus i Karlstad.

Inkomster:

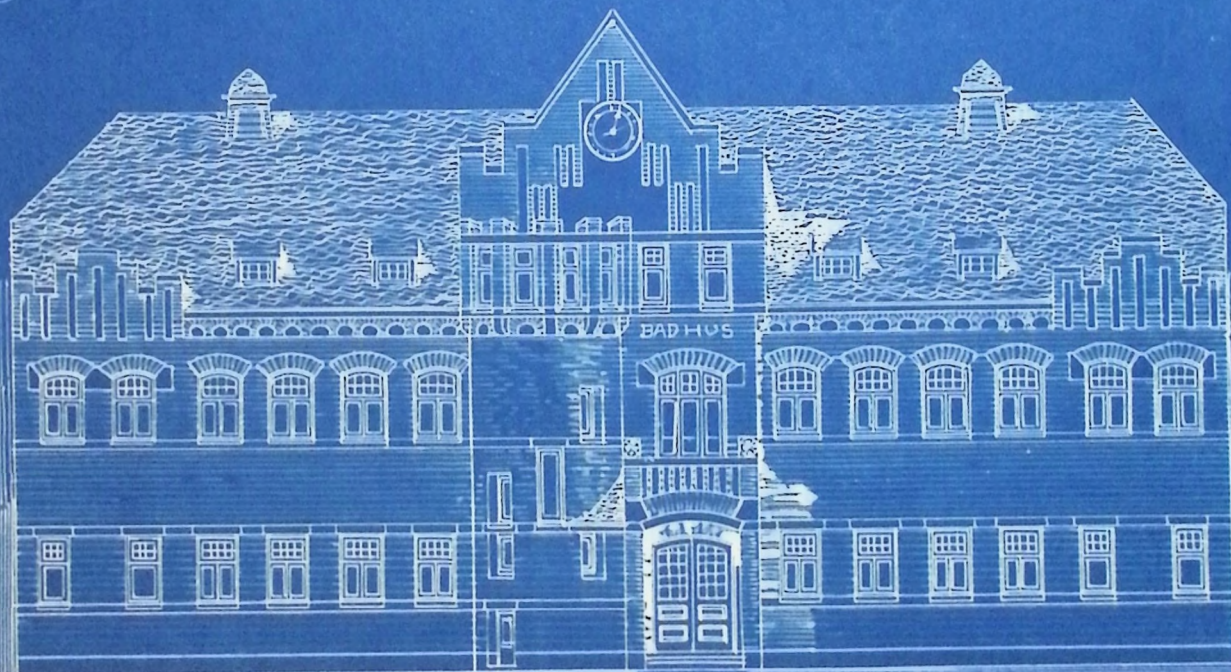
5,000 1 kl. karbad	å kr. 1: —		Kr. 5,000
3,000 " badstu	" " 0: 75		" 2,250
7,000 tvagning m. bassäng	" " 0: 50		" 3,500
2,000 2 kl. karbad	" " 0: 60		" 1,200
5,000 " badstu	" " 0: 30		" 1,500
			Kronor 13,450

Utgifter:

Kolätgång	Kr. 3,500
Tval och såpa	" 350
Belysning	" 600
Tvätt	" 700
12,000 m.3 vatten	" 1,200

Aflöningar:

Föreständerska (säljer biljetter, ansvarar för allt, får taga förtjänsten på kaféörelsen) fri bostad m. m.	" 600
1 förste badmästare	" 500
1 andre	" 400
5 baderskor å kr. 20 pr månad	" 1,200
1 maskinist (fri bostad m. m.)	" 900
Tillfällig hjälp	" 600
Förvaltning	" 600
Diverse omkostnader	" 800
	11,950
Öfverskott	" 1,500
	Kronor 13,450

HUFVUDFASAD.

D.M. 10. 5 0 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

20.

30.

40. MET.

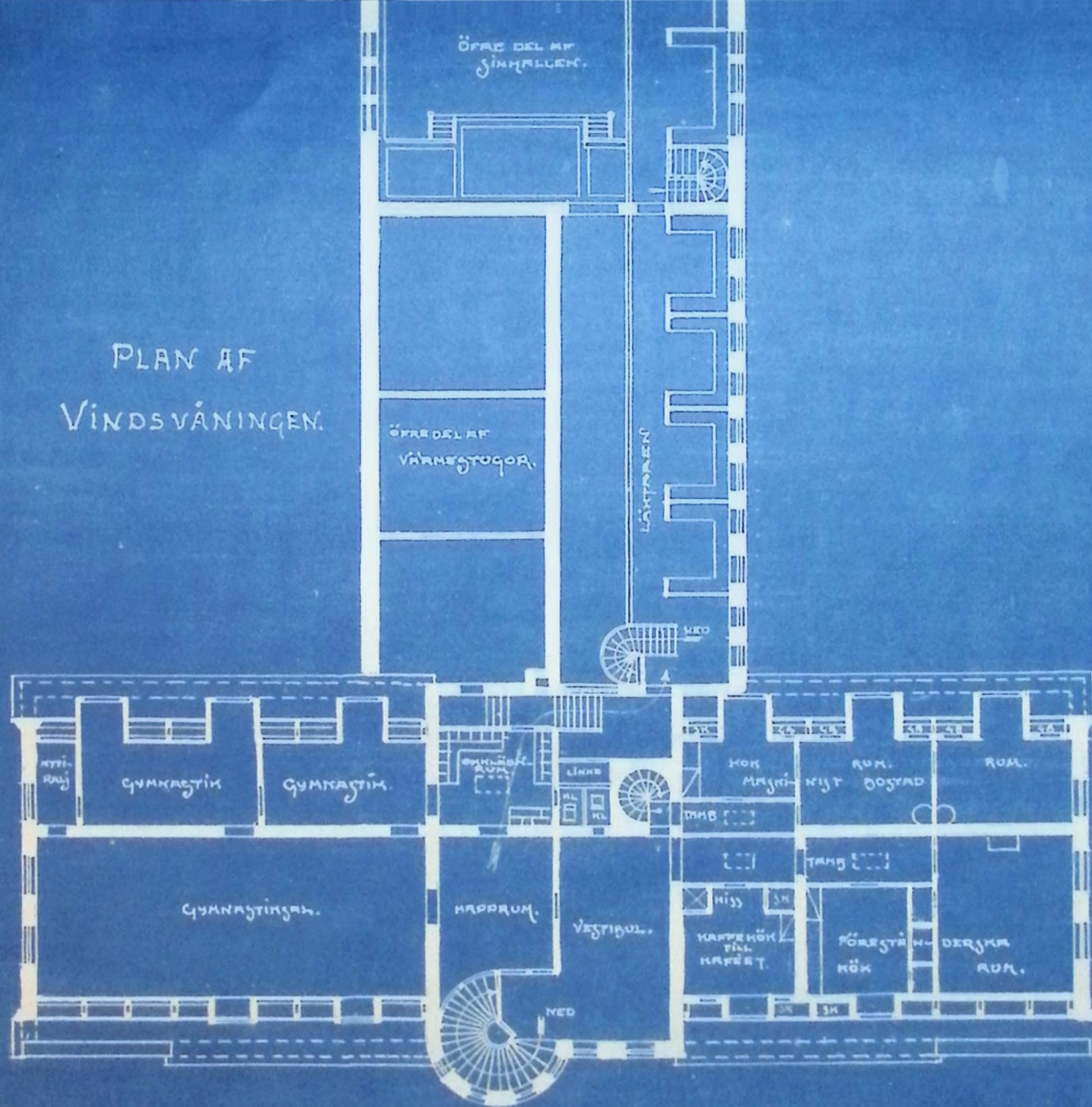

PLAN AF
VINDSVÅNINGEN.

DM 10 50

30

20

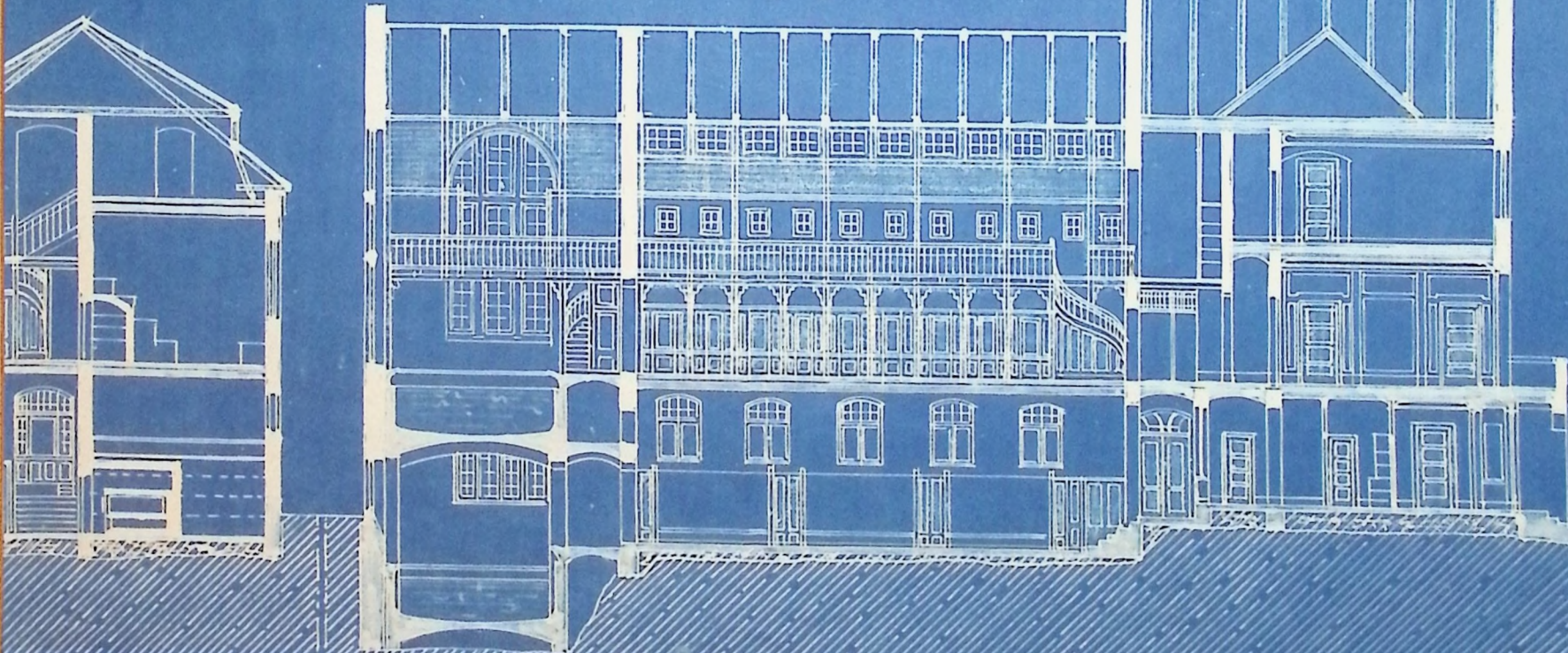
40 METR

SEKTION EFTER

A-B.

C-D.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2-

3-

4. METR.